کۆمۆنیکەیشن

لەسەر ئاستی دووەم

(خود – بەرامبەر)

خێزان و حیزب بە نموونە

عادل شاسواری
adilshaswary2000@yahoo.com

پێناسەی كۆمۆنيكەيشن :

ئاڵوگۆر – كۆمۆنيكەيشن:– (ئەو پرۆسەيەيە كە دوكەس يان زياتر تيايدا دەكەونە ئاڵوگۆڕكردنی بيرو ڕاو تێڕوانين ، هەست و سۆز و ڕاكانی خۆيان لە ڕێگەی بەكار هێنانی ئەو هێماو پەيمانانەی كە لەسەری ڕێكەوتون ، لای هەردوو لا دانايەك دەبەخشێ لێرەوە دەتوانين بڵێين ئاڵو گۆڕوپەيوەندی كرد(commonecation)بريتی يە لە گواستنەوگەياندنی ئەو پەيامەی كە مەبەستمانە بۆ بەرامبەرەكەمان ئەمە بريتی‌يە لە يەكێك لە بنەما گرنگەكانی پێكهێنانی كۆمەڵگە . چونكە هەركاتێك پەيامێك لە كەسێكەوە بۆ كەسێكی تر يان لە گروپێكەوە بۆ گروپێكی‌تر ئاڕاستەكراو ، لە نێوانياندا ، جۆرێك لە كۆمۆنيكەيشن هاتە ئاراوە . ئەوا كردەی ئاڵو گۆر توانيويەتی هاوپەيمانيەك لە نێوان بەژداربوەكاندا دروست بكات هەر بەو جۆرەش كۆمەڵگاكان دروست بوون و دروستيش دەبن هەر سەبارەت بەمانای كۆمۆنيكەيشن چۆن فسك دەڵێت . (كۆمۆنيكەيشن بريتيە لە پرۆسەيەك كە تيايدا بنێر پەيامێك دەنێرێت و وەرگريش وەری دەگرێت و ئەم پەيامە لە نلوەندێكی دياری كراوەوە دەنێرێت و بە كەناڵێكی دياری كراودا دەڕوات تا دەگاتە وەرگر .پاشان وەرگر چۆن لێی تێ دەگات بە تێگەيشتنی خۆی بۆ پەيامەكە ، كاردانەوە دروست دەكات ((feedback)ی خۆی دەردەبڕێت و لە ڕێگەی هەمان كەناڵەوە ، يان لەوانەشە هەر نەبێت)

commonecation (پەيوەندی كردن):– (ئەو كردارەيە كە كەسێك پێی هەڵ دەستێت لە كاتێكی دياری كراودا ، بۆ گەياندنی پەيامێك بە كەسی تر ، كە بێگومان مەبەست لە هێنانەدی ئامانجێكی دياری كراوە لە ڕێگەی هێماوەيە لەبەرچاوگرتنی هەموو ئەو شتانەی كە ئەبنە ڕێگرو تەشويش لە ڕێگەی).

كاتێك دەڵێين كۆمۆنيكەيشن كردارێكە بەو واتايەی كە پێك هاتووە لە زنجيرەيەك لە كردارو ڕوداوی بەردەوام بە ئاڕاستەی ئامانجێكی دياری كراو .لەهەر پرۆسەيەكی پەيوەند كردندا چەند هۆكارێك ڕۆڵی سەرەكی دەگێڕن ، لە ڕووی ئاستی كاريگەری و تێگەيشتنی بەرامبەر .كە دوايدا هەوڵ دەدەين بەكورتی باس لە هەريەك لەو هۆكارانە بكەين .

لە پێناسەيەكی گشتيدا بۆ كۆمۆنيكەيشن كە لە ساڵی ١٩٥٧ بڕياری بەناوبانگی كۆمۆنيكەيشن و ميتريا (وينس ماكوێك) كردويەتی دەڵێت (هەموو كارلێكردنە كۆمەڵايەتيەكان بە ناچاری بريتی يە لە كۆمۆنيكەيشن . هەروەها پرۆسەيەكی كۆمەڵايەتی لە بنەڕەتدا خۆی پرۆسەی كۆمۆنيكەيشنە لە ڕێگەی بەكارهێنانی پەيامەوە)

(دێنس) لەم پێناسەيەوە دەيەوێت ئەوەمان پێ بڵێت كە هەر مرۆڤێك كە لە كۆمەڵگادا بژی لە يەكێك لە ساتە وەختەكانی ژيانی دا لە پرۆسەی كۆمۆنيكەيشندايە بەبێ ئەوەی خۆی هەست بەو

پەیوەندیە بکات وە خۆی بۆ ئامادە بکات واتە لێرەدا نێرەرمەبەستەکەی دیاری نیە لە پێدانی پەیامێکدا بۆ وەرگر واتە نێرەر مەبەستێکی نیە لەو ئاراستەکردنەدا بیریش لەوە ناکاتەوە کە گونجاوترین کەناڵ بدۆزێتەوە هەتا کۆمۆنیکەیشنێکی کاریگەر ڕووبدات و باشترین کاریگەری هەبێت لەسەر وەرگر هەندێ جار وەرگر بە شێوەیەکی پەیامێك وەردەگرێت و کاریگەری لەسەر بەجێ دێڵێ کە خۆی لە ڕاستیدا مەبەستی پەیامەکە ئەو نەبوە بۆ نمونە کاتێك منداڵێك تەماشای پرۆگرامێك یان فلیمێ دەکات کە خودی ئەو پەیامەی کە لە ناوەرۆکی فلیمەکەدایە بۆ ئەوە نیە بەلأم بەشێوەیەکی نا ڕاستەوخۆ کاریگەری دەبێت لەسەری یان ڕیکلام بۆ کالأیەکی دیاری کراو هەندێ جار ئەوەندەی کەسەکە سەرنجی خەڵك ڕادەکێشێ ئەوەندە کالأکە سەرنجی ڕاناکێشێت هەر بۆیە ئەگەر سەیری کۆمەڵگەی کوردی بکەین لەسەر هەموو ئاستە جیاوازەکانی کۆمەڵگا زۆتر ئەم جۆرەی کۆمۆنیکەیشنی تیادا دەدۆزێتەوە بە هۆی نەبوونی مەبەستداری لە گەیاندنی پە یامێکدا.

ئەگەر سەرنج بدەین وشەی (commonecation) بە چەندین مانا بەکاردێت و مانای جیاواز دەدات بەدەستەوە .

– لە پێناسەیەکدا بۆی (د. کریم شلی) رەئیسی بەشی صەحافەو ئیعلام لە زانکۆی ئەزهەر دەڵێ (پەیوەندی کردن واتە گواستنەوەی بیرو ڕاو بۆچون و زانیاریەکان ، لە کەسێکەوە بۆ کەسێکی دیکە .واتە ئەو ڕێگاو هەنگاوانە دەگرێتەوە کە هۆیەکانی پەیوەندیکردن و کەناڵەکانی ڕاگەیاندن کە لە کەمترین ماوەدا شوێنە جیا جیا کان بەیەکەوە دەبەستێتەوە ، هەڵ ئەستێ بە گواستنەوەی کالأکان)

ئاڕاستەکانی پرۆسەی کۆمۆنیکەیشن

دەکرێ هەر پرۆسەیەکی کۆمۆنیکەیشن لە یەکێك لەم ئاستانەدابێت

ا- پەیوەندی کردنی خودی /

ئەو پرۆسەی پەیوەندی کردنەیەکە لە خودی تاکە کەسێکدا ڕوودەدات پرۆسەیەکی تەواو خودیە مرۆڤ لێرەدا لەگەڵ خۆیدا دەکەوێتە گفتوگۆ و وتووێژ . لە کاتێکدا هەست بەم پرۆسەیە دەکات کە لە ناخی خۆیدا لەگەڵ خودی خۆیدا دەکەوێتە گفتوگۆ و دەست دەکات بە لەخۆپرسینەوە .

بۆ نمونە : کاتێك کەسێکی خۆشەویستی ئازار ئەدات ، خێرا بەو هەڵوێستەی خۆیدا دەچێتەوە .یان بیرکردنەوە لە کارێك کە لە تاقی خۆیدا دەیەوێت ئەنجامی بدات کاتێك بیر دەکاتەوەو بڕیار دەدات ئەو کارە بکات هەموو ئەمانە نمونەی پرۆسەی کۆمۆنیکەیشنە ژاتیە .

٢-پەیوەندی کردنی نێوان کەسەکان /

ئەم جۆرەیان بریتیە لە سەرجەم پەیوەندیە ڕاستەوخۆو ڕوبەڕوەکانی نێوان کەسەکان کە ئەم پرۆسەیە بە ئەنجام دەگەیەنرێت بە شێوەی ڕوو بە ڕوو لە نێوان دووکەس یان زیاتر ، کەسەکان لێرەدا ناسراون و ئاشنان بەیەکتر . لەم جۆرەدا هەریەك لە لە (٥) سەنەکەمان بەکار دەهێنین لێرەدا کارلێك کردن لەنێوان کەسەکاندا دروست دەبێت هەر ئەمەشە کە ئەبێتە هۆی ئەوەی کە نێرەر لە ڕێگەی (feedback) وە دەتوانێ ئاستی تێگەیشتنی بەرامبەر بزانێ لە پەیامەکەی .هەر بۆیە دەتوانین بڵێین کۆمۆنیکەیشن (کەسی) باشترین جۆرە لە جۆرەکانی کۆمۆنیکەیشن یە کێك لە لایەنە باشەکانی ئەم جۆرە ئەوەیە کە نێرەر لە ڕێگەی فیدباکەوە دەتوانێ بزانێ ، پەیامەکەی تا چ ڕادەیەك کاریگەری هەبووە و مەبەستی خۆی پێکاوە .

لێرەوە نێرەر کاتێ زانی پەیامەکەی نەیتوانیوە کاریگەری دروست بکات ئەوا ئەوا هەوڵ دەدات گۆڕانکاری لە شێواز و ناوەڕۆکی پەیامەکەیدا بکات بەمەبەستی دروست کردنی زۆرترین کاریگەری هەر بۆیە ئێمەش دەمانەوێت لە ناوەڕۆکی باسەکەماندا جەخت لەسەر ئەم خاڵە بکەینەوە و قسەی زیاتری لەسەر بکەین .

٣-پەیوەندی جەماوەری massmediacommonication

ئەو پرۆسەی پەیوەندی کردنەیە کە بەهۆی کە بەهۆی یەکێك لە کەناڵەکانی ڕاگەیاندنەوە ئەنجام دەدرێت یەکێك لە خاسیەتەکانی ئەم پەیوەندی کردنە ئەوەیە کەتوانایەکی باش هەیە بۆ گەیاندنی پەیامەکەی بە فراوانترین و زۆرترین خەڵك لە ئاست و پلەی جیاوازدا وە لێرەدا ئەوانەی کە پەیامیان ئاراستە دەکرێت کەسانی نەنسراون نازانرێ لە چ ئاستێکی تەمەن و خوێندندان و ئاستی هۆشیاری و ڕۆشنبیریان نازانرێ وە ئەو پەیامانەی کە دەیانگاتێ لە کاتێکی دیاری کراودایە ، کە ئەو خۆی بۆ ئامادە نەکردووە واتە کتوپڕ پەیامەکە دەگاتە دی وەرگرتن یەکێك لە لایەنە باشەکانی ئەم جۆرە بریتیە لە دروست کردنی ڕای گشتی وەهەوڵ دەدات هەڵسوکەوت و ڕەفتارو شێوازی ژیانی کۆمەڵگە بگۆڕێت .

ئەخوازین بە چەند نموونەیەك ئەم ئاستە بخەینە بەردەم ئەزمونێكی پەیكەڵ كردنەوە ،لە گۆشەنیگای (روبینای) دامەزراوەی كۆمەڵگەی كوردیەوە :

دامەزراوە :– بریتی یە لەو یەكەیەی كە كۆمەڵگەی پێ پۆلێن دەكرێت لەسەر كۆی ئاستەكانی (خێزان ، گروپ ،حیزب ، ....، دەوڵەت) وە هەروەها لەسەر كام لەچینەكانی وەكو (پزیشكی ، ئەندازیارە ، پارێزەران ، خوێندكاران ،یاخود نێر ، مێ ، یاخود رەش پێست ، سپی پێست یان كەم ئەندامان ، نابینایان ......) دەگرێتەوە .

بۆ هەركام لەوانەی كە ناومان بردن یاخود كە دەچنە ناو ئەو پۆلێن كردنانەوە ، لەكۆمەڵگەی دیموكراسی و مەدەنیدا ئەكرێتدامەزراوەیەك بەرێوەیان بەرێت .ئەمە ئەوەندەی ئەكاتە ئەوەی كە مافی تاكەكانی نێو كۆمەڵگە پارێزراو بێت ناكاتە ئەوەی كە تاكێك تەنها لەیەك دامەزراوەدا ئەرك و مافی دەست نیشان كرابێت . لێرەوە دەبینین كە كاریگەریەكان لەسەر ئاستی تاك ئەكرێت بە چەند دامەزراوەیەك ، جا بەتەواوی دەربكەوێت ئێمە ئەخوازین لەم توێژینەوەیەماندا دوو ئاست وەربگرین .بەمەبەستی هەرچی رونكردنەوەی زیاتری كاریگەری كۆمۆنیكەیشن یاخود شوناسی كۆمۆنیكەیشن لە نێوان دامەزراوەی كۆمەڵگەی كوردیدا .كە ئەوانیش هەردوو ئاستی :

١– دامەزراوەی خێزان (بەتایبەتی ئاستی كۆمۆنیكەیشن لەنێوان دایك و باوك + منداڵ) .

٢– دامەزراوەی حیزب (بەتایبەتی ئاستی كۆمۆنیكەشن لەنێوان بەرپرس و لێ پرسراو بەرێوەبەر + ئەندامی ئاسایی) .

راڤەی یەكەم :- (دامەزراوەی خێزان)

خێزان وەك یەكەیەكی پێكهێنەری كۆمەڵگە بە گشتی ، یەكەمین قوتابخانەی پێگەیاندنی تاكەكانی كۆمەڵگەیە هەر بۆیە ئەگەر واتەكانی ئەو قوتابخانەیە یاخود ماۆستاكانی ئەو قوتابخانەیە (باوك و دایك) ئەگەر لەئاستی پێویستدا نەبن خراپترین پەیوەندی دروست دەبێت كە ئەویش دەكاتە (مینا كۆمۆنیكەیشن) هەروەكو چەندین نمونە لە بەرچاودان كە (منداڵ لە ماڵ رائەكات ، كچ خۆی ئەسوتێنێت بەهۆی نەبوونی كۆمۆنیكەیشن لەنێوان ئەو و كەسی دووەمدا لە ٩٠٪ دایك یان باوكە ، منداڵ لەژیانی پر لە بەریئی و چێژ و خۆشی تەمەنی منداڵی و مێردمنداڵی بێ بەش دەبێت كە كاریگەری زۆریشی دەبێت بۆ سەر داهاتووی یاخود ....

لەمەوە ئەگەینە ئەوەی کە پێویستە هۆکارە سەرەکی یەکانی دروست نەبوونی کۆمۆنیکەیشن دیاری بکەین لەنێوان دایك و باوك + منداڵ) .

هۆکارەکانی دروست نەبوونی کۆمۆنیکەیشن :

١- پێوانەکردنی کات و شوێنی منداڵەکانیان بەپێ ی زەمەنەانی خۆیان .

٢- بوونی چەپاندنێکی کاریکەر لەنێوان خێزانە رابردووەکانی چینی پێشینی کورد ، وای کردووە دایك و باوکەکان کەش و بارودۆخی دیموکراسی و کرانەوەیان نەبینیووە . هەربۆیە بۆ منداڵەکانی خۆشیان فەراهەمی تاکەن .

٣- رەنگ و ستایلی کرانەوە و وتوویژ لە نێوان گەورەو بچوکدا لەنێو کۆمەڵگەی کوردیدا تا ئەمرۆیش بە ستایلێکی هاوردە (مستورد) سەیر دەکرێت وا شوناس ئەدرێنێ کە نامۆیە بە کۆمەڵگەی کوردی . بۆیە دایکان و باوکان زۆر ئامادەنین رێبدەن بە منداڵکانیان ئەو هەموو وتوو وێژو و گفتوگۆانە بکەن . زۆرجا بەگفتوگۆکان ئەوترێ (چەندبازی) .

٤- هەندێ جار ئاستی رۆشنبیری دایك و باوك هێندەی ئاستی رۆشنبیری منداڵەکانیان نییە . تا ئەگاتە ئەوەی نەخوێندەوارن و هیچ ئاستێکی رۆشنبیریان نییە ، هەربۆیە لە رووبەرووبوونەوەی دیاردەو هەڵسوکەوتەکاندا بەئاسانی نوەی نوێ پێشوازیان لێ ئەکات بەڵام لەلایەن خێزان سالاریەوە رەت ئەکرێتەوە و قابیلی قبوڵ کردن نییە ز

٥- بوونە تەوژمی زانیاری و تەکنەلۆژیا لەنموونەی (پلەیستەیشن ، کۆمپیوتەر ، مۆبایل ، چات و پاڵتاکی ئەنتەرنێت ، سەرەلایت ، سەیارە ، کۆی ئامێرە دیجیتاڵیەکان) بەکارهێنراوی دەستی نەوەی نوێن هەروەها جێگرەوەی زۆرێك لە پەیوەندیە کۆمەڵایەتیەکانی نەوەی کۆنە لە نمونە (شەونشینی ، گەلکاری ، سەردان ، سەودا ومامەڵە ، هەونەرەکۆمەڵایەتی یە پێشینەکان) ئەمەش ئەکاتە روبەروو وەستانی نەوەی کۆن و نەوەی نوێ . لێرەشدا کێ براوەیە بەدڵنیاییەوە ئەوەی کە دەسەڵاتی بەدەستە ، تائەوەندەی ئەگاتە ئەوتەمەنەی کە ئەوماڵە بەجێ بهێڵێ .

٦- زۆری داواکاریەکانی گەنج و کەمی جێ بەجێ کردنیان لەلایەن دایك و باوکەوە ،وەك شێرزاد حەسەن ئەڵێ ((نەوەی نوێ خنکێنراوی دەستی کەلتور ، کۆمەڵگە ، خێزانە)).

٧- دایك و باوك هەیشە وە لەهەمو ئاستەکاندا هەروەکو منداڵی کاڵفام سەیری منداڵەکانی دەکات تا ئەگەر بشگاتە ئاستی زانستی بەرزو پسپۆری هەرپێ ی ئەڵێت (تۆ هەر کەرەکەی جارانی) .

٨- ئەگەر (ترس لە ئازادی) مەزنترین کتێبی ئەلیکفرۆم بێت ئەوا لە کۆمەڵگەی کوردیدا لەناو خێزانی کوردیدا لە ترس زایەکردنی منداڵ گەورەترین و قورس ترین پێوەندی دەست و پێ ی منداڵە ، دایك هێندە منداڵەکەی خۆش دەوێت ئەیەوێت مێشێکی پیاهەڵگەڕێت بزانێت چ جارێ سەفەر بکات یان موجازەفەیەك بکات .

ڕێگاچارە بۆ دروست بوونی کۆمۆنیکەیشن لەنێوان خێزان و منداڵدا

١- زانایەك ئەڵێت ((لەگەڵ منداڵەکانتاندا وا هەڵسوکەوت مەکەن وەك لەگەل خۆتاندا کراوە بەڵکو لەگەڵیاندا بجولێنەوە بەگوێرەی زەمەنی خۆیان)) ئەم حالە ئەگەر جێ بەجێ بکرێت ڕێژێکی زۆر لە کێشەی تێنەگەیشتن لەنێوان ئەم دوو نەوەیەدا چارەسەر دەبێت

٢- بەرزکردنەوەی ئاستی وشیاری دایك و باوکەکان لە ڕێگای میدیاو کەناڵە بینراو بیستراوەکانەوە ،بۆ تێگەشتن لە چەمکی (خێزانی مۆدێرنن ، کرانەوە ، پەیڤین ، دیموکراسی ، قبوڵ کردنی جیاوازی نەهێشتن ، ..... هتد)

٣- پێویستە دایك و باوکەکان تێبگەن کە ئێمە لەوولاتێکی دواکەوتودا نەژین و ناکرێ ونابێت هەموو شتەباشەکانی ژیان خەڵکی وولاتی خۆمان بن هەر بۆیە ئاساییە ستایلێکی مۆدیرن و ستایلێکی نوێ قبول بکەین و لەنێو کۆمەڵگەی خۆشماندا پەیکەڵی بکەین بەمەرجێك بەسود بێت بۆ کۆمەڵگاکەمان

٤- پێویستە لەروی پسپۆریەوە دایك و باوکەکان تێبگەیەنرێن کە مەرج نیە هەرچیەك ئەوان تێی نەگەن خراپ بێت و هەرچیەك ئەوان جاران کردویانە چاك بێت . بۆیە پێویستە گفتوگۆ و پەیڤین و بەگویرەی پسپۆری جیا بکرێتەوە لە نیو خێزاندا واتە هەموو کەس بۆی نبێت لە هەموو شتێکدا قسە بکات ، بۆ نموونە باوکێکی نەخوێندەوار نابێت ڕێگربێت لە کرینی کۆمپیوتەرێك بۆ نەوەکەی بە بیانوی ئەوەی کە ئەو خۆی جاران بەکاری نەهێناوە و نەی بووە .

٥- (کەتازە هات کۆنە خەلاَتە) ئەم وتەیە پێشینان جەختیان لەسەر کردوەتەوەو هەروەکو بۆ خۆیشیان راستە . کاتێك تەوژمی زانیاری و تەکنەلۆژیا جێ بە کۆمەڵێك لەو دیاردە کۆمەلأیەتی یەکان لێژ دەکات پێویستە نەوەی کۆن قبولّی بکات .

٦- ژیانی سادە بەرهەم هێنەری مرۆڤ سادە و ساکاریشە هەروەك سەردەمی ئاڵۆز و جەنجالیش بەدی هێنەری تاکی ئالۆزە لەم هاەکێشەیەدا ئەگەینە ئەوە کە مرۆڤە سادەکانی کۆن هەلگری

پرسیاری سادەش بوون هەروەك نەوەی نوێیش هەڵگری پرسیار و داواكاری زۆرە ، كە ئەمەش پێویستیەكی زۆری بە تێگەیشتن هەیە لەسەر هەردوو ئاستی نەوەی كۆن و نەوەی نوێش .

٧- (هەردەوەنە ئەبێت بە دار) ئەمە ئەو وتەیە كە دایكان و باوكان زۆر ئەیڵێن بەلأم خۆزگە ئەوانیش كەمێك بۆ خۆیان لێ ی ورد بوبونایەتەوە كە منداڵەكەی دوێنێ ئەمڕۆش هەر منداڵ نییە خاوەنی دنیایەك جیهان بینی و خەون و خۆزگەیە .

٨- پێویستە دایك و باوكان جیاوازی نێوان سنوری خۆشەویستی و ئازادی بزانن هەرگیز پانتای ئازادی بە كۆت و پێوەندی خۆشەویستی سنوردار نەكەن .

راقەی دووەم :- (لێپرسراو + ئەندامی حیزبی)

لێپرسراو وەك كەسی یەكەم لە هەر دامەزراو دەزگایەكی ریكخسن یان بەشێك ن كۆمیتەیەك، لقێك ،......هتد .

سەر بەیەكەی دەسەلأت لە ناو حیزبدا بەو جۆرە شوناسی پێ ئەدرێت كە لێهاتووترین و كامڵ ترین و بەتواناترین و شارەزاترین و دڵسۆزترین و داناترین كەسە ئەو سیفەتانەی تێدایە لە رووەرێكخستنیەكەوە كە ئەو حیزبە ئاماژەی پێ كردووە یان بەمانایەكی تر هەلبژاردووە و كاندیدی كردووە بۆ ئەو پۆستە .

ئەوەی كە جێگای سەرنجە و هۆكاری سەرەكی نەبوونی كۆمۆنیكەیشنە لە نێوان (ئەوەی بالأو) (ئەمی نزم) یان (ئەمی كالأ) كەمەبەست پێ ی كارمەندە ئاساییەكەیە ، ئەوەیە كە ئەمانە نەوەی دوو جیلی جیان ، هەڵكەوتەی دوو ژینگەی جیان كوری دوو زەمەنی جیان ئەم هەموو جیایانە ئەوەمان لەلا دروست دەكات كە بیرو بۆچون و توانا و ئیدراك و زانین و ئاست و تێروانین و جیهان بینیان جیاوزبێت بۆیە لە هەر بریار و فەرمان و رووبەروو بوونەوەیەكدا ،پێكدادان روودەدات لە كۆمۆنیكەیشنیاندا تا ئەگاتە ئاستی (میتا كۆمۆنیكەیشن) .

وەكو / سەردانی وەفدی مەكتەبی سیاسی (ی . ن . ك) بۆ زانكۆی سلێمانی كە ئاستی نەبوونی كۆمۆنیكەیشن لەنێوان خوێندكارانی كۆلیژە زانستیەكان و بەرێز (عیسماد ئەحمد) گەیشتە ئاستی ئەوەی كۆی خوێندكاران بەیەك دەنگ بلێن بۆ دەرەوە كە ئەكرێت لێرەوە كۆمەلێك هۆكار دەست نیشان بكەین بۆ دەركەوتنی ئەم دیاردەیە بەرادەیەك باڵ بەسەر كۆمەڵگەی كوردیدا كێشاوە نەوەی نوێ زۆر كەم بروای بە پرسیارەكانی حیزب هەیە ، چونكە زۆرترین بریاردەرانی نێو حیزبی كوردی لە چینی (ئەوەی بالأن ! !)

هۆکارەکانی دروست نەبوونی کۆمۆنیکەیشن
لە نێوان بەرپرس و ئەنجامداندا

١ - لەبەر ئەوەی وەکو تیۆری و ئەوەی کە هەیە لە نێو پەیڕەوە پرۆگرامی حیزبی کوردیدا مرۆڤ بە ماوەیەکی کەم ئەتوانین پلەکانی (ئەمی کالاّ) ببڕێت و ببێت ئەندام (لق ، مەڵبەند) بەڵام لە ڕووی واقیعەوە ئەندامانی حیزب زۆرن و بەو شێوەیە ئەو خالاّنە جێ بەجێ ناکرێت هەر بۆیە تیۆر شتێك داوا دەکات و واقیعیش شتێکی تر نیشان دەدات ئەوەی کەمرۆڤ دەکات بە ئەوی بالاّ پلەو خالّ شیاوی و (کفاوە) ڕۆڵیان نابێت ئەوەی ڕەوڕەوەکە ئەسوڕێنێت و (شت ئەکات بە هیچ و هیچ ئەکات بە شت) :

أ- خزم خزمێنە
ب- بەرژەوەندی
ج- بەرامبەرکێ
د- دەولڤەمەندی
ه- پلەو پایەی کۆمەلاّیەتی
و- ماستاو چێتی
ز- ئەشەد و مابیلای کوێرانە
ح- لام و جیم نەکردن لە هیچ بڕیارێکی حزبیدا

ئەوە وشەیەی کە لە فەرهەنگدا نەبێت دەبێ وشەی (بۆ) بێت هەر بۆیە کەسی بەرپرس هەمان ئەو خالاّنەی سەرەوە لەبەر چاو دەگرێت لە مامەڵە کردنی لەگەڵئەندامانی ژێر دەستیدا هربۆیە ڕەوای لەنا دادپەروەری و نا ڕەوایش لە دادپەروەریدا دەبینن ئەم خالّە دەمگەیەنێتە ئەوەی کە جیسمانیستی و بیر و بۆچون لەم هاوکێشەیەدا لاسەنگە و ئاساییە و ئەگەر لە بچوك ترین هەڵسوکەوتەوە تا گەورەترین گفتارو کردار کێشەی بە دوادا دێت ، چونکە لە بنەماوە هاوکێشەکە پێچوانەیە .

٢ - بەردەوام لە نەبوونی کۆمۆتیکەشدا لەم بوارەدا دوو جیل ئامادە بوونیان هەیە (نەوەی پێشین) (نەوەی نوێ) وە ئەم بەردەوامییە دەگاتە ئەوەی نەوەی پێشین هەمیشە بەرسەکەیەو فۆرخ کەری کۆی ئیمتیازەکان لە دەستی خۆیدا . ئەوەی نوێش کالاّیە بە دەست نەوەی پێشینەوە وە جێبەجێکەری هەموو

ئەركێكەو بارزانی و تەنی (لاوانی سەرىرمن لە هـەموو شۆڕشـێكیان بـەلاَم هـیچ نین لە هیچ پۆست و ئیمتیازێكدا یان وەك (رێبینی ئەحمەد هەردی) ئـەڵێت : (تا هێندەی ڕنجی گەنج پێویستە لاو ئەكرێتە قەڵغان كەی باس هاتـە سـەر بـەش كردنی پۆست و ئیمتیازاد گەنج و لاو دەكرێتە دەرەوەی دیوە خان) [1]

٣- ڕوای دان بە گـەورەی ئـەو كەسـەی لەسـەر نیمكـەتی پۆسـتێك دائەنیشێت وەك گەورەی پۆستەكە ئەمەش هەڵەیەكی مەنهەجیيە چونكە كەسـی سـەر نیمەكەتـە كە مەرج نییە بەفەدەر ئاستی پێویستی پۆستەكە گەورە بێت .

٤- ڕەوای دان بەوەی كە هیچ كەسێك بۆی نییـە (موناقەشـە) ی بابـەتی سـەرەوە بكات لە ژێر ناوی ڕەخنە یاخود خوێندنەوە یاخود ڕاڤە كـردن یـان هـەر تـاوێكی تر چونكە لە ناو حیزبدا سەرەوە گەورەیە بەنـدەی لـە كـەو بـەفری بـێ پەڵەیە خوارەوەشـی (ئەنـدام) خـەڵكی جێبـەجێ كـەرت و (جونـدی)ن تـەنها جێبەجێكردنیان لەسەرە .

٥- مەسەلەی شەمەندەفەرەكە : لە زۆر حیزبـدا كاتێـك نـەوەی نـوێ گونـاحێكی بـۆ دروست دەبێت لەسەر چەمكێك یان هەڵسوكەوتێك یان پرسیارێكی لـەلا دروسـت دەبێت و بەرامبەر بە دیاردەیەك دەڵێت (بۆ)!! لە وەلاَمدا پێی دەوترێت ئـەم حیزبە وەك شەمەندەفەرێك وایە ئێمە ئەگەیەنێتـە مەبەسـتە ڕەواكانمـان ، بـەلاَم ئەبێت ئەوە بزانین كە ئەم شەمەندەفەرە شـایەتی هەیـە وە مـەرج نییـە هـەموو تاكەكانی ناو شـەمەندەفەرەكە شـارەزای ڕێگـەو بـان و بـەرز و نزمـی و هەڵـدێر و شێوەی ڕێگاكە بێت هەر بۆیە ئەو وەلاَمە حازر بە دەستە بۆ هەموو پرسـیارێكی نـەوەی نـوێ ئامادەیـەو هێنـدەی پرسـیار و گومـان و دوو دڵـی یـە كـانی خەفـە نەكرێت هیچ وەلاَمێك لە هاناویدا نییە . چونكە كەس ئەو سایەقە نایـەت وەلاَمـی پرسییارێك بە گەنجێك بسپێرێت .

٦- نەوەی پێشین نەوەی خوێن و عارەق و ڕەنج كێشان و بلاَو دەبنەوە بەو شاخانە . وە بـەردوامیش شـانازی دەكـات بـەو خـەبات و ڕەنـج و عەزێتەیـەوە ئەمـەش ئەكاتـە ئیمتیازێـك و سـتەمی پـێ دەكـات بەرامبـەر بـە نەوەیـەك كـە ئـەم سەروەرییانەی نییە . چونكە نەوەی نوێ نەوەی شاخ نییە نـەوەی خـەباتی ژێـر

[1] گۆڤاری پەیڤین، لاوان لە بەردەمدیوەخنی گەورەكاندا ، رشێبین هەردی ، ژمارە (١)

زەمبنی نییە . بەمانایەکی تر نەوەی چاوەڕوانی شکانەوەی شالآوی کوردستان نییە بەڵکو نەوەیەکە بە چاوی خۆی ڕۆژانە حوکمڕانی کورد دەبینێت ڕۆژانە بڕوای بە خەبات کز تر بێت رۆژانە بڕوای بە گەندەڵی پشیداری (بلچ) ئەبێت ، چونکە ئەم نەوەیە سیخنانە خەلە ئازارەکانی دەسەلأتی کوردی وە دەسەلأتی کوردی ئێستا ئەو خەونەی جاران نییە کە تەنها لە جیهانی خەڵکدا هەبێت بەڵکو لە جیهانی واقیعی دا ڕەخنەشی لێ دەگیرێت . هەر بۆیە خەباتی وەکو (ماگی زەنگەر) ئەڵێ : (لە کەڵەتیشکۆفەوە بۆ کیبۆرد) [٢]

ئاسان نییە قبولّ کردنی یەکتری لەنێوان ئەم دوو نەوەیەدا .

٧- خەون و خولیای بەرپرس و بەرێوەبەرە بالأکان تەنانەت لە ستیل و شێوازیشدا جیاوازی هەیە لەگەڵ نەوەی نوێدا .

بەقەدەرە جوانی کتەلە شینکۆفی دگدا رۆڤ و حەفتاو پینجی و دەمانچەی ستیل و جامانەی قوت و جل و بەرگی کەتافی لەلای بەرپرسی بالأ ، لەلای نەوەی نێش مۆبایلە (٦٦٠٠) و (BM) ی سەقەر و پرچی مێش و عەدەسەی کالّ و تەختیتی پەمەییی و ، جوان و سەرنج ڕاکێش و جێگای بایەخن هەربۆیە ئەم دوو نەوەیە هەر کامێکیان بکرێت بەرێوەبەر بە سەر ئەوی تریانەوە سنورێك بۆ قۆرخ کردنی ئازادی ئەوی تر دێتە ئاراو ئەو هۆکارانەی کە لە هەر پرۆسەیەکی کۆمۆنیکەشندا رۆڵیان هەیە سەبارەت بە ئاستی کارگێڕی ، پەیامی ئاڕاستەکراو لەسەر وەرگر واتە دەتوانین بڵێین ئەو هۆکارانەی کە رۆڵیان هەیە لە ڕادە سەرکەوتنی پرۆسەی کۆمۆنیکەشندا .

١-ئەو پەیامەی کە نێرەر ئاراستەی دەکات ، بە مەبەستی دروست کردنی هەر کاریگەری و گۆڕانێك . (پەیام) سەرجەم ئەو زانیاری و بیرو ڕاو هەست و سۆزو بیرکردنەوەو ئاراستانە دەگرێتەوە کە (نێرەر) لە ڕێگەی ، کەناڵێکی پەیوەندی کردنەوە ، ئاڕاستەی وەرگری دەکات .کە دەکرێت ئەو کەناڵە هێمایەك بێت یان لە ڕێگەی دەنگەوە بێت وەك قسەکردن یان بەهۆی پێنوسەوە واتە (کتێب) و نوسراو گۆڤارو رۆژنامەکان یان بە شێوەی نەخشە کێشان .وەك سەرجەم ئەو شێوە تایبەتیانەی کە بونەتە جۆرێك لە هێمالای خەڵك .

[٢] مانگی زانگەر ، رۆژنامەڤانی، لە کەڵە تیشکۆنەوە بۆ کیبۆرد

٢- دووەم ڕەگەزکە ڕۆڵی سەرەکی هەیە لە پرۆسەی کۆمۆنیوکەیشندا بریتی یە لە وە (وەرگر) ئەو کەسەیە پەیامەکەی ئاڕاتە دەکرێت کە دەکرێت تاکە کەسێك بێت یان لەوانەیە کۆمەڵە کەسێك بێت یان دەزگایەك بێت یان کۆمەڵگە هەمووی بێت ....)

بێگومان ئاستی هۆشیاری و تێگەیشتنی وەرگر لە مەبەستی پەیامەکەی نێرەر خاڵێکی زۆر جەوهەریە ، چونکە هەندێ جار لەوانەیە وەرگر لە مەبەستی پەیامەکەی تێ نەگات ، هەر بۆیە لێرەوە پەیامەکە ئەو ئامانجەی کە دەیەوێت بیهێنێتەدی لەدەستی دەدات بە تافارێکی دیکەدا دەڕوات . بەتایبەتی ئەم حاڵەتە لەو کاتەدا ڕوو دەدات کە وەرگر پێك هاتبێ لە چەند کەسێك یان هەموو کۆمەڵگەو تاکەکانی نەتەوەیەك

٣-ئامانج :- لە هەر پرۆسەیەکی کۆمۆنیکەیشندا ئامانجێك هەیە ، ئامانجی هەر پرۆسەیەکی کۆمۆنیکەیشنیش بریتی یە لە :-دروستکردنی کاریگەری لەسەر هەڵسوکەوت و هەست و سۆز و ئاڕاستەی بیرکردنەوەی وەرگر

زۆر جار ڕوودەدات ، کاتێك لە پرۆسەیەکی کۆمۆنیکەیشندا کە مەبەستمان نایەتەدی ، بێگومان هۆکاری ئەمەش بریتی‌یە لە نەگەیشتنی ناوەرۆکی پەیامەکە وەك خۆی بە وەرگر بەهۆی خراپی ئەو کەناڵەی کە پەیامەکە دەگەیەنێت .

٤-هۆکانی گەیاندن / ئەو هۆکارەی کە نێرەر دەیەوێ پەیامەکەی بەهۆیەوە بگوێزێتەوە بۆ وەرگر کە شێوازو هۆکارەکانی گەیاندن جیاوازن ، بە پێی جیاوازی کۆمەڵگەو سەردەمە جیاوازەکان کە دەکرێت پەیام بە هۆی چەند کەناڵێکی جیاوازەوە ئاڕاستەی وەرگر بکرێت بۆ نمونە ئەگەر جۆری پەیوەندیەکە کەسی بوو ئەوا کەناڵی پەیوەندی کردنەکە بە شێوەیەکی شەفەوی دەبێت بەڵام لە حاڵەتی پەیوەندی کردنی جەماوەریدا ، کەناڵی پەیوەندی کردنەکە لە جۆری نوسراو گۆڤار و ڕۆژنامەدا دەبێت یان لە ڕێگەی ڕاوێژەوە و لە ئەنتەرنێتەوە دەبێت.

٥- تشویش (ژاوەژاو)جۆری کرداری پەیوەندی کردنەکە لە هەر جۆرێك بێت و لەهەر ئاستێکدا بێت ، یان لە ڕێگەی هەر کەناڵێکەوە بێت ئەگەر ئەوە هەیە کەژاوەژاو بە ڕێگەیەك لە ڕێگەکان کاری تێ بکات و لێك تێگەیشتن ڕوونادات .

٦-ئەو کاتەی کە پرۆسەی کۆمۆنیکەیشنەکەی تێدا ئەنجام دەدرێت ، واتە دەبێت نێرەر بزانێت لە چ ساتێکدا پەیامەکەی خۆی ئاراستە دەکات دەبێت کاتی زێڕین هەڵبژێرین بۆ دروست کردنی زۆرترین کاری گەری .